

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Ризикологія

Шифр та назва спеціальності

073 – Менеджмент

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Освітня програма

Міжнародний бізнес
Менеджмент організацій і адміністрування

Кафедра

Менеджменту (204)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова) підготовка

Семестр

5

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Шиян Наталія Іванівна

Nataliia.Shyian@khpі.edu.ua

Доктор економічних наук, доцент кафедри Менеджменту НТУ "ХПІ"

Автор та співавтор понад 100 наукових та методичних публікацій.
Курси: Концепції стійкого розвитку, Ризик-менеджмент, Інноваційний менеджмент, Бізнес-етика та соціальна відповідальність.

<https://web.kpi.kharkov.ua/mto/about/staff/shyian/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна побудована на опануванні методологічними аспектами формування системи управління ризиками; підходами до розробки і реалізації стратегії і тактики управління ризиками; опануванні методами та способами управління ризиками, оцінки ефективності системи ризик-менеджменту та методів управління ризиками; розгляді організаційних та економічних методів управління ризиками.

Мета та цілі дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань сучасних концепцій управління ризиками; технології та організації управління ризиками на підприємстві; сутності та правил побудови стратегії ризик-менеджменту; Міжнародних стандартів, їх призначення та характеристики їх основних положень; сутності, критеріїв та засобів оцінки ефективності системи управління ризиками; підходами до управління ними.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК07. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПР04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПР06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПР16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з дисциплін загальної і спеціальної підготовки.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться з використанням програмного забезпечення корпоративної мережі Teams при онлайн навчанні. На практичних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, акцентується увага на використанні системного підходу в менеджменті. Навчальні, методичні, матеріали доступні студентам у OneNote.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Методологічні аспекти формування системи управління ризиком

Лекція 1. Сучасна концепція управління ризиками та її складові. Концепція прийняттого ризику.

Мета та завдання управління ризиком.

Лекція 2. Сутність та структурна будова системи управління ризиками на підприємстві. Функції системи управління ризиком. Методичні підходи до побудови комплексної системи ризик-менеджменту на підприємстві.

Тема 2. Стратегія, політика та тактика управління ризиками

Лекція 3. Сутність та правила побудови стратегії ризик-менеджменту.

Лекція 4. Форми та зміст політики управління ризиками. Тактичні заходи з управління ризиком.

Тема 3. Міжнародні стандарти у процесі управління ризиками суб'єктів господарювання.

Лекція 5. Характеристика світових стандартів ризик-менеджменту.

Лекція 6. Призначення та основні положення Міжнародного Стандарту управління ризиком ISO 31000. Призначення та основні положення Міжнародного Стандарту управління ризиком FERMA.

Тема 4. Система управління ризиком підприємства та забезпечення її ефективності.

Лекція 7. Методи та способи управління ризиками

Лекція 8. Оцінка ефективності системи ризик-менеджменту та методів управління ризиками.

Тема 5. Організаційні та економічні методи управління ризиком

Лекція 9. Організаційні методи управління ризиком

Лекція 10. Економічні методи управління ризиком

Теми практичних занять

Тема 1. Методологічні аспекти формування системи управління ризиком

Практичне заняття 1. Проблема: Сучасні концепції управління ризиками, їх обрання, обґрунтування.

Практичне заняття 2. Проблема: Побудова комплексної системи ризик-менеджменту на підприємстві.

Тема 2. Стратегія, політика та тактика управління ризиками

Практичне заняття 3. Проблема: Підходи до побудови стратегії ризик-менеджменту підприємства в рамках діяльності підприємства.

Практичне заняття 4. Проблема: Сукупність тактичних заходів з управління ризиками в рамках діяльності підприємства.

Тема 3. Міжнародні стандарти у процесі управління ризиками суб'єктів господарювання.

Практичне заняття 5. Практичні аспекти використання світових стандартів ризик-менеджменту.

Практичне заняття 6. Практичні аспекти використання положень Міжнародного Стандарту управління ризиком FERMA.

Тема 4. Система управління ризиком підприємства та забезпечення її ефективності.

Практичне заняття 7. Основні підходи до управління ризиком.

Практичне заняття 8. Критерії та засоби оцінки ефективності системи управління ризиком.

Тема 5. Організаційні та економічні методи управління ризиком

Практичне заняття 9. Проблема: Сукупність організаційних методів управління ризиками в рамках діяльності підприємства.

Практичне заняття 10. Проблема: Сукупність економічних методів управління ризиками в рамках діяльності підприємства.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання розрахункових завдань. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Стешенко О. Д. Ризикологія: навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.
2. Бугріменко Р.М., Смірнова П.В. Ризикологія: навч. Посіб. Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2022. 148 с.
3. Кущик А. П. Управління ризиками : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 119 с.
4. Кібік О., Слободянюк О., Кузнецова Л. Ризик-менеджмент : навч.-метод. посібник [Електронне видання]. Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2024. 84 с.
<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/72e0b2b3-f60a-41fc-a00d-8deaf4afbf6c/content>
6. Мирошниченко Г. Управління ризиками підприємницьких структур: аспекти ризик-менеджменту. Економіка та суспільство. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-47>
5. Шиян Н.І. Оцінювання показників ділової активності сільськогосподарських підприємств в умовах воєнного стану. Економіка та управління. 2023. № 2. С. 86-95.
doi: 10.33245/2310-9262-2023-185-2-86-95

Додаткова література

1. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент». Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.

2. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник / за заг. ред. Скопенко Н.С. Київ: НУХТ, 2021. 344 с.
2. Мирошниченко Г.Б., Марина А.С. Управління ризиками підприємницьких структур: теоретичний аспект. Підприємництво та інновації. 2023. № 5. С. 58-63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/27.10>
3. Бутенко В., Байдацький М. Теоретичні основи формування системи управління ризиками на підприємстві. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-35>
4. Кравченко М.О., Бояринова К.О., Копішинська К.О. Управління ризиками. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с.
5. Савченко М.В., Солоненко Ю.В. Управління ризиками на підприємствах сімейного бізнесу. Економіка і організація управління. 2019. № 2(34). DOI 10.31558/2307-2318.2019.2.3

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумковий контроль здійснюється за результатами заліку або в результаті накопичення балів з виконання здобувачем різних видів поточної навчальної діяльності.

Підсумкова оцінка складається з:

- активності під час проведення практичних (семінарських) занять протягом семестру - до 40 балів);
- участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт та ін. - до 10 балів;
- публікація наукових статей, тез доповідей на конференціях за тематикою курсу - до 10 балів;
- підсумковий тест - до 20 балів;
- виконання індивідуального завдання та презентація результатів (до 20 балів).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/?page_id=208

Погодження

Силабус погоджено

28.08.2024 р.

Завідувач кафедри
Олена ПРОХОРЕНКО

28.08.2024 р.

Гарант ОП
Олена ЧАЙКОВА

28.08.2024 р.

Гарант ОП
Олена ЛІНЬКОВА